

Warszawa, dnia 24-11-2020 r.

MINISTER KLIMATU I ŚRODOWISKA

DGO-OK.055.33.2020.AAG

Dotyczy pisma: 7204.35.2015.ŁK

1362157.4258878.3430652

**Pan
Maciej Taborowski
Zastępca Rzecznika
Praw Obywatelskich**

Szanowny Panie Rzeczniku,

dokonana w 2011 r. nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach ustanowiła nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, wprowadzając szczegółowe zasady w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. To gminy na swoim terenie ustanawiają selektywne zbieranie odpadów komunalnych i są odpowiedzialne za funkcjonowanie systemu ich odbierania i zagospodarowania. W ustawie wprowadzono 4 główne metody obliczania opłaty (od powierzchni lokalu, od ilości osób, od zużytej wody oraz od gospodarstwa). Powiązanie opłaty z ilością wytwarzanych odpadów nie jest możliwe ponieważ rodzi uzasadnione obawy o nielegalne porzucanie części odpadów w celu uniknięcia opłaty. Wszystkie koszty, które gmina ponosi w związku z prowadzeniem ww. systemu powinny być pokrywane z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które każdy właściciel nieruchomości w danej gminie jest obowiązany uiścić. W związku z tym wysokość opłaty, którą ponoszą mieszkańcy gmin, jest wypadkową kosztów ponoszonych przez gminy w ramach samofinansującego się systemu.

Od czasu ww. nowelizacji, dane dotyczące odpadów komunalnych wskazują na znaczną poprawę sytuacji w tym obszarze. Co roku gminy osiągają wyższe poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

System gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce zmierza w kierunku realizacji zobowiązań unijnych. Jednakże w wielu gminach zbyt mało uwagi poświęcono efektywności systemu gospodarki odpadami, główny nacisk położono na zapewnienie najniższych stawek

opłat za zagospodarowanie odpadów komunalnych, bez odpowiedniej kontroli w zakresie gospodarowania odpadami i faktycznej realizacji celów zapisanych w prawie krajowym i UE. Sytuację pogłębił fakt pierwotnego niedoszacowania ilości odpadów oraz znaczący wzrost wytwarzanych odpadów, wynikający m.in. z rosnącego standardu życia.

Raport Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów¹ (UOKiK) potwierdził analizy Ministra Klimatu i Środowiska dotyczące przyczyn wzrostu cen za przetwarzanie odpadów. Dlatego w ustawie z 2019 r. zaproponował rozwiązania², mające na celu ograniczenie wzrostu cen za przetwarzanie odpadów komunalnych oraz zapewnienie dodatkowych możliwości w zakresie ich zagospodarowania tj.:

- a) zniesienie konieczności przekazywania odpadów komunalnych do instalacji w ramach regionu, co powinno podnieść konkurencyjność i wyeliminować praktyki monopolistyczne, w tym ograniczenie ryzyka dokonywania zмовы cenowej,
- b) możliwość stosowania przez gminy łącznie różnych kryteriów różnicujących stawki opłat,
- c) zmniejszanie opłaty za gospodarowanie odpadami dla mieszkańców przez rozliczanie środków finansowych pochodzących ze sprzedaży surowców wtórnych zebranych selektywnie na terenie gminy (mechanizm ten ma charakter fakultatywny i powinien skutecznie zachęcać mieszkańców do segregowania odpadów przez wskazanie wymiernych korzyści),
- d) zwalnianie w części z opłat za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych właścicieli nieruchomości posiadających przydomowe kompostowniki i zagospodarowujących w nich bioodpady.
- e) zwiększenie zachęty do selektywnego zbierania odpadów komunalnych w szczególności przez urealnienie różnicy między stawką opłaty za odbieranie odpadów zebranych selektywnie i stawką opłaty w przypadku kiedy obowiązek selektywnego zbierania odpadów nie jest realizowany (osoby segregujące będą płacić co najmniej dwa razy mniej).

Zgodnie z informacjami dostępnymi w raporcie UOKiK podwyżki opłat za gospodarowanie odpadami były zróżnicowane regionalnie – np. gminy leżące w obrębie województwa mazowieckiego były objęte najwyższymi podwyżkami opłat za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Powodem takiej sytuacji był m.in. brak Wojewódzkiego Planu Gospodarowania Odpadami (zadanie marszałka województwa), zbyt

¹ „Badanie rynku usług związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi w gminach miejskich w latach 2014-2019” Raport Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dostępny na stronie https://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=15715

² Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 z późn. zm.).

mała liczba instalacji w regionie oraz niedostatek mocy przerobowych do przetwarzania odpadów. Dodatkowo powodem wzrostu cen za zagospodarowanie odpadów, a tym samym opłat dla mieszkańców, jest również brak własnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych na terenie m.st. Warszawy.

Należy przy tym przypomnieć, że gminy posiadają już obecnie możliwości podejmowania działań w kierunku zmniejszenia kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami tj.:

- a) korzystanie ze środków funduszy europejskich przeznaczonych na gospodarkę odpadami w ramach POIiŚ oraz 16 RPO,
- b) możliwość podjęcia bezpośredniej współpracy z organizacjami odzysku,
- c) łączenie się w związki międzygminne,
- d) możliwość stosowania trybu „in-house”.

Niemniej jednak informuję, że obecnie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska są procedowane zmiany w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (tzw. Program Czystość Plus), które mają na celu ustabilizowanie wzrostu opłat za gospodarowanie odpadami, ułatwienia dla przedsiębiorców z branży gospodarowania odpadami oraz zwiększenie kar za nielegalne postępowanie z odpadami i za zaśmiecanie środowiska. W celu usprawnienia prac projekt został podzielony na dwie części – zmiany najpilniejsze są już na etapie prac w Sejmie, pozostałe – są na etapie prac wewnętrznych.

Dodatkowo wyjaśniam, że analiza legalności uchwał podejmowanych przez rady gmin, a więc czy ich uchwały realizują zasady konstytucyjne i wynikające z prawa unijnego, leży w kompetencjach wojewody³.

Z poważaniem

Z up. Ministra
Jacek Ozdoba
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

³ Art. 86 i art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713).